

אוסף סיפורים "שפג"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט: שמואל אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

געפילטע פיש (גל' קנין תורה)

פעם הגיעה אישה מרת-נפש אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, ושפכה לפניו את מר שיחה על כך שלא זכתה בפרי בטן.

מה רבינו מציע לי לעשות? שאלה. הגרש"ז זצ"ל האזין לה ברוב קשב, ולאחר מכן דיבר על כוחו של הוויתור לבקוע שערי שמים.

הוא סיפר לה מעשה שאירע באחד הישובים בנגב, הסמוכים לעזה: בישוב זה הייתה אמורה להיערך ברית מילה, והאב המאושר הזמין מנות דגים בכמות גדולה שתספיק לכל משתתפי הסעודה. דא עקא, שבאותו יום הייתה הפגזה כבדה במקום זה, ואף אחד מהאנשים שהיו אמורים להשתתף, לא הגיע לברית.

כיון שראה בעל הברית שאין מה לעשות עם כל מנות הדגים שהוזמנו, פנה לבעל הקייטרינג ואמר לו: 'הרי שלך לפניך... אין לי מה לעשות עם המנות הללו'. בעל הקייטרינג התקומם ואמר: "זו לא העניין שלי, אתה הזמנת את המנות ועליך לשלם עליהן עד הפרוטה האחרונה!"

הוויכוח התלהט, ובעל הקייטרינג התכונן כבר להזמין את בעל הברית לדין-תורה. ונראה פשוט שהוא צדק, ובעל הברית היה צריך לשלם את ההזמנה. אבל בסופו של דבר הסתדר העניין בצורה הרבה יותר טובה...

בעל הקייטרינג זכה באשה משכלת וחכמה, וכשראתה את להט הוויכוח – פנתה לבעלה ואמרה לו: "מדוע לך לריב? תביא לי את כל הדגים, ואני אראה לך כבר מה אפשר לעשות בהן" ... דבריה של האישה החכמה הרגיעו את הבעל, והוא אכן מסר לאשתו את כל מנות הדגים.

ומה עשתה האישה? – טחנה את כל הדגים, עשתה מהן קציצות טעימות (געפילטע פיש) ומכרה אותן במחיר מוזל. ומה היה ההמשך? הקציצות הללו היו מוטעמות מאד, – וטעמן המיוחד והריח המעודן שנדף מהן התפרסם בציבור. אל האישה החלו להגיע הזמנות ל... מנות דגים, ובתוך זמן קצר היא הוצפה בהזמנות ללא סוף.

בואו ונקצר את הדרך ונגיע לסוף הסיפור: האישה החכמה הזו, שהצילה את בעלה ממריבה קשה, קיבלה שפע של הזמנות והחלה לייצר שפע של מנות דגים. הגיעו הדברים לידי כך שהיא הקימה 'מפעל שלם' והתעשרה בעושר רב – והכל בגלל כוח הוויתור, שדיברה על לב בעלה שלא לריב.

הגרש"ז אויערבך זצ"ל הציע גם לאותה אישה שלא זכתה בבנים, להעצים את כוח הוויתור שלה, "ועל ידי תזכי למילוי כל משאלותייך לטובה", אמר לה.

הבגד החדש (נועם שיח נח תשפ"ב)

מסופר על הרה"ק הרבי רבי זושא מאניפולי זי"ע שפעם אחת ביקשה ממנו זוגתו הרבנית שיתן לה כסף כדי שתוכל לתפור לעצמה בגד חדש, לאחר שהישן כבר אינו ראוי ללכת בו, אך מחמת עניותו של הרבי לא היה לו כסף לתת לה, אמנם הוא הבטיח לה

שבהזדמנות הראשונה שיהיה לו כסף הוא יתן לה כדי שתתפור לעצמה בגד חדש, ואכן, לאחר כמה ימים השיג הרבי סכום כסף, ומיד ניגש לזוגתו הרבנית ומסר לה את הכסף.

לאחר כמה ימים, הבחין הרבי שפניה של הרבנית עצובות, והיה נראה שדבר מה מעיק על לבה, ושאל הרבי את זוגתו בפליאה, והלא כבר נתתי לך כסף לתפור לך בגד חדש, ומדוע זה נפלו פנייך, השיבה הרבנית ואמרה, שאכן מיד עם קבלת הכסף היא ניגשה לחייט כדי שיתפור לה בגד חדש, אמנם כאשר באה לקחת את הבגד ממנו לאחר כמה ימים, נאנח החייט אנחה עמוקה שיצאה מעומק לבו, ולשאלתה מדוע הוא נאנח, השיב ואמר שבתו הכלה אשר בביתו כלתה נפשה כבר מזמן לבגדים חדשים עבור יום נישואיה הקרובה ובאה, אך לגודל עניותו אין בידו את האמצעים הנדרשים כדי לתפור לה את הבגדים, ולפני יומיים ראה החתן שלה שאני תופר בגד, וחשב שזה לכלתו, והתחיל לשמוח, אך כשנודע לו שהבגד שייך לאשה אחרת ואני לא תופר אותה לצורך כלתו, הוא התרגז מאוד ואיים להשבית את השמחה באם לא אתפור לכלתו בגד חדש, ועל כן נפלו פניי כי אינני יודע מהיכן אקח כסף כדי לקנות בדים ולתפור לבתי הכלה בגד חדש. מיד כששמעה הרבנית את דברי החייט האומלל, נכמרו רחמיה בקרבה, ואמרה לו שהיא נותנת לו את הבגד במתנה עבור בתו הכלה כדי שתוכל לשמוח ביום כלולת אפריונה ולא תושבת השמחה. והמשיכה הרבנית ואמרה לבעלה, ועכשיו בין תבין היטב למה נפלו פניי, כי למעשה, אין לי שום בגד חדש עבורי, לאחר שנתתיו במתנה לבת החייט.

כשמוע הרבי את דברי זוגתו הרבנית, שאל אותה מיד, "האם שילמת לחייט על עבודתו וטרחתו?" הרבנית לא הבינה, ואמרה לבעלה, והלא נתתי לו את הבגד החדש במתנה, למה לי גם לשלם לו על כך? אך הרבי ר' זושא ברוב טוב לבו ענה לעומתה ואמר, והלא נצטוונו בתורה "לא תלין פעולת שכיר", והרי החייט עבד בשבילנו, וכי אם נתת לו בטוב לבך במתנה הוא צריך להפסיד את שכרו? לא ולא! הוא עבד בשבילנו וחייבים לשלם לו, ואכן מיד נחפז הרבי רבי זושא למעון החייט, ושילם לו את שכר טרחתו עבור הבגד שתפר...

הסנדל על הרכב (גל' השגחה פרטית)

אני גר בלונדון. הסיפור שלי ארע בתקופה שבה החלטתי לחזק את עצמי בעניין תפילה בזמנה. היה לי ניסיון גדול מאוד בתחום הזה, והבנתי שאני מוכרח לעשות שינוי.

באותו יום קראתי קריאת שמע בזמנה, והנה אחד הילדים שכבר יצא מהבית לחיידר, חזר מבוהל. הוא סיפר שמישהו הניח על הגלגלים של הרכב שלי חתיכת ברזל גדולה, כדי שהרכב לא יוכל לנסוע. באנגלית קוראים לזה 'קלמפ', ובעברית קוראים לזה 'סנדל'. אך שלא יקראו לזה, זו צרה גדולה, כי העובדה שעכשיו איני יכול לנסוע, זאת הבעיה הקטנה. הבעיה המשמעותית יותר היא, שכאן בלונדון זוהי שיטה ידועה שמטרתה להודיע לבעל הרכב שהוא חייב כסף, ושעליו לשלם את חובו מיד. ברור שלא מדובר בכמה לירות

בודדות, אלא בסכום גדול, שמצדיק את התשלום לחברה המיוחדת שעוסקת בהנחת סנדלים על גלגלי רכבים.

אחזה אותי בהלה גדולה. ירדתי למטה, לרכב, ראיתי את הברזלים ואת המדבקה הגדולה שהחברה השאירה למזכרת. היו בה מספרי טלפון של החברה ושל הפועל שהניח את הסנדל, ואני התקשרתי אליהם כאחוז תזזית. בחברה ענו לי ברוגע שהם שליחים של אנשים מסוימים, שהחברה שהיתה בבעלותי חייבת להם כסף. מדובר בחברה שפעלה במשך כמה שנים, ונסגרה. למעשה, לא אני הוא זה שחייב כסף, אלא החברה. הרכב אינו שייך לחברה אלא אליי באופן פרטי, ולכן אין כל סיבה לחסום אותנו. הסברתי את הדברים, אבל מניחי הסנדל ענו שעלי להוכיח שאין לי כל קשר לחברה, ואת זה עושים בבית משפט.

ראיתי שהם לא יעזרו לי, והתקשרתי לפועל. אמרתי לו את אותם הדברים, וגם הוא ענה לי: "תוכיח שהחברה נסגרה". הרגשתי כמי שהכול סוגר עליו. מי שמכיר את מהלך העניינים בלונדון, יודע שסנדל כזה הוא באמת סיבה לבהלה גדולה. זה אומר שיש אנשים שמוכנים לעשות כל מיני דברים לא נעימים בכלל, בלשון המעטה, כדי לגרום לי לשלם, וזה מפחיד.

פתאום אני תופס את הראש ואומר לעצמי, "מה קורה אתך? אתה לפני תפילת שחרית!" יש הלכה שלא לעשות חפציו קודם התפילה, ואני מרים טלפונים בזה אחר זה... התביישתי.

וכעת, מכיוון שהרכב שלי תקוע, הזמנתי מונית ונסעתי לבית הכנסת. התפללתי כמו יהודי, ברוגע, ואחרי התפילה שוב התחילה מלחמה, מכיוון שמנהגי הוא להניח תפילין דרבנו תם, וזה אורך עוד כרבע שעה שבה אני יכול, לכאורה, כבר להרים טלפונים ולהיזז עניינים. בסייעתא דשמיא עמדתי גם בניסיון הזה, הנחתי תפילין דרבנו תם, ובשלב הזה נרגעתי לגמרי. אמרתי לעצמי: מה ארויח מכך שאמהר להתקשר? הרי הקב"ה מנהל את העולם, והוא יודע בדיוק מה קרה עם האוטו שלי. אף אדם אינו יכול להזיק לי או להועיל לי, אם לא ברצון הבורא. אלך אפוא הביתה, ואנהל את סדר יומי כמו שתכננתי. כשאגיע למשרד בשעה שתיים, אתקשר לפועל ואראה אז מה לעשות.

בשעה שתיים התקשרתי ברוגע מהמשרד ודיברתי עם הפועל. התחלתי לשאול אותו אילו מסמכים עליי לשלוח כדי להוכיח שאיני בעל החברה, אלא שהפועל קטע אותי ואמר, "זה בסדר. האמנתי לך. כבר הורדתי את הברזל מהאוטו. אתה יכול להיכנס לרכב שלך ולנסוע."

הייתי בהלם. מי שמכיר את מהלך העניינים יודע שזה ממש למעלה מדרך הטבע. כולם יודעים שכאשר שמים לך סנדל על האוטו, אתה בצרות צרורות. יכולים לעבור שבועות וחודשים עד שמסכימים להוריד את זה, והנה, ברגע אחד, הפועל החליט שהוא מאמין ופשוט הסיר את הברזל!

אני בטוח שזה בא בעקבות האמונה ש'אין אדם שומע לי ומפסיד'. הקב"ה חיזק אותי בדרך שבה רציתי לילך, להקפיד על תפילה בזמנה. ברוך ה', שלא הסיר תפילתי וחסדו מאתני.

הקב"ה לא עובד אצלך (הרב יהושע לייבזון שליט"א)

"אצלנו בבית אנחנו מקפידים שלא לצרוך חשמל המיוצר בשבת", מספר לי היהודי ששיבה נזרקה בזקנו, ושנכדיו הגדולים כבר לומדים בישיבות". כמובן שבבית אנחנו מחוברים לגנרטור השכונתי, משלמים כמה שצריך ומקבלים חשמל מהודר לשבת קודש.

לפני זמן מה החלטנו לנסוע כל המשפחה ביחד לשבת באחד מיישובי הצפון, אבל שם אין גנרטור, כך שנדרשנו למצוא פתרונות. גייסנו כמה פנסים, תאורת חירום וכדו', כדי להאיר לנו את חשכת ליל השבת בדירת הנופש. בדיוק הייתי צריך לקנות משהו ב'טמבוריה', נכנסתי לאחת מחנויות הטמבור הרבות הפזורות בעיר הקודש ירושלים, וחיפשתי את הפריט לו אני זקוק. בעודי עומד על יד הדלפק וממתין שיגיע תורי לשלם, צדה עיני ערימה של פנסי 'תאורת חירום' שעמדו שם. הסתכלתי, היה נראה מעניין, ושאלתי את המוכר לגבי המחיר. "מאה שקלים עולה כל יחידה", הוא השיב לי, ואני מיהרתי להניח על הדלפק. זה לא דחוף לי, הסתדרתי גם בלי זה, ומאה שקלים זה מדי הרבה כסף: "לא תודה", אמרתי למוכר, "זה קצת יקר בשבילי". המוכר נעלב: "למה יקר? אתה יודע כמה זמן זה מחזיק? זאת סחורה טובה, זה חזק מאוד. אבל אם אתה אומר שזה יקר, אז תגיד אתה כמה היית מוכן לשלם על זה? רוצה לקנות את זה בשמונים שקלים? "לא לא", השבתי לו... "אני לא רוצה לקנות את זה, זה בוודאי שווה מאה שקלים, יבוא מישהו אחר וישלם את המחיר המלא".

הלקוחות הנוספים שעמדו מסביב, כבר התחילו לנוע על מקומם באי נוחות. ראיתי אחד מהם מעביר את משקלו מרגל לרגל, הוא מציץ תכופות בשעוונות ונראה שהוא עומד להפסיד אוטובוס. אבל המוכר התעקש, "בוא, תן שבעים שקלים וקח את זה, תביא שבעים שקלים!". המשכתי לסרב, והסברתי לו שלא קרה כלום, אני בסך הכל שאלתי מה המחיר כי חשבתי שזה עולה כמה גרושים. לא תכננתי לקנות את התאורה הטובה והמשוכללת הזאת, אני צריך אותה רק לליל שבת אחד בודד ואולי מישהו אחר ישלם על זה גם מאתיים שקלים... אתה לא רציני", נזף בי המוכר בעוד לקוחות נוספים מתאספים מסביב, ונוצר תור הולך ומתארך, "אתה סתם שואל מחירים. אני מכיר אתכם, ככה אנשים שואלים כמה עולה ובכלל לא מתכננים לקנות. יאללה קח בחמישים שקל, נראה אותך! חמישים שקל, חצי מחיר עשיתי לך". "אדוני, אני לא רוצה שתמכור לי בזול!", חזרתי על תשובתי ביתר אריכות, "אבל גם חמישים שקלים זה יקר עבורי, מבחינת הצרכים שלי והסיבה שבגללה אני רוצה לקנות את תאורת החירום, 50 שקלים זה מדי הרבה. הכל בסדר, בוא ואשלם לך על הפריט שרציתי לקנות מלכתחילה, וניפרד לחיים ולשלום...". הוא התעקש: "ב-30 שקלים אתה כן רוצה לקנות את זה???" הרגשתי לא נעים מכל

האנשים שעמדו מסביב, ורציתי לסיים את הסצנה המוזרה הזאת. הוצאתי מהכיס שטר של מאה שקלים ואמרתי לו: "ב-30 שקלים אני רוצה לקנות שלוש יחידות, קח מאה שקלים ותביא שלוש יחידות..."

התגובה שלו הייתה הרבה יותר ממפתיעה... הוא לקח את שטר מאה השקלים, והנחית על לחיי סטירה מצלצלת: "ידעתי שאתה לא רציני", הוא צעק עלי בחמת זעם, "תתבייש לך שאתה ככה מטריד אנשים ומפריע להם בעבודה, לך מכאן!", הורה לי בעודו מפנה אצבע ומורה לי את הדרך החוצה, "צא מהחנות שלי!", זעק והוסיף מטר של גידופים עסיסיים, שלא שמעתם אוזן מאז ימות עולם. אני, האיש המכובד, בעל בעמיו, אב לילדים וסב לנכדים, חטפתי סטירת לחי ממוכר עצבני בחנות טמבור, וגורשתי החוצה בצעקות וגידופים, כשקהל של לקוחות אחרים צופה במחזה המשפיל הזה.

בקושי הצלחתי לנשוך את שפתי, ולא להיגרר לקטטה עם המוכר החצוף וגס הרוח. בלעתי את העלבון ויצאתי החוצה, לא לפני ששמתי לב שבין קהל הלקוחות שעמדו, נמצא גם בן דוד שלי... איזו בושה נוראה! מאז עמדי על דעתי לא הושפלתי מעולם בצורה נוראה כל כך. הרגשתי שאני רוצה שהאדמה תבלע אותי, ולא תפלוט אותי לעולם. כל הגוף שלי היה אדום, הרגשתי שאני בוער מבפנים, דמעות של זעם ועלבון חנקו את גרוני, נמלטתי החוצה וחיפשתי פינה בה אוכל לשבת ולשאוף אוויר כדי להירגע מהעלבון. השותף שלו שפתאום הבחין במעשה, לקח את שטר מאה הש"ח ומיהר להחזיר לי, ולהסביר כל מיני הסברים... הייתי כולי המום. וגם עכשיו כשאני מספר לך אני זוכר את ההשפלה הגדולה.

שאפתי אוויר ונזכרתי בסיפורים שמספרים הדרשנים, על הוויתור וההתגברות שפעלו ישועות. זאת עת רצון גדולה, ידעתי, אני אבקש עכשיו בקשה גדולה, מה שהכי חשוב לי, והקב"ה בוודאי ישמע את קול תחנוני. אני מוכן לוותר על העלבון, לסלוח למוכר שפשע כנגדי, אני מוחל לו בלב שלם, ומתפלל שבזמן הזה של ההתגברות הכי גדולה שלי בימי חיי עלי אדמות, אני מתפלל שהקב"ה ישלח לי ישועה בעניין פלוני בו אני זקוק לישועה.

ניגבתי את הדמעות, שאפתי אוויר מלוא הריאות, ניערתי את ראשי, כדי לסלק ממנו את המחשבות ולגרש את הכעס, ויצאתי לדרכי. לא צעדתי בצעדי ריקוד עליזים, אני בכל זאת בן אדם, אבל האירוע הסתיים. סלחתי ומחלתי על הכל! אין בלבי אפילו שמץ של טינה כלפי המוכר, כך לפחות אני מקווה ולכך אני שואף. "עברו יומיים", מספר איש שיחי, היהודי שזכה להתגבר על עלבון חמור כל כך", יומיים עברו, 48 שעות... שום דבר לא השתנה... יום נוסף עבר ועוד יום, כבר שבוע שלם, ו... כלום. כך עבר חודש ועברו חודשיים, והכל כמנהגו נוהג. הישועה שציפיתי לה בוששה לבוא. "חצי שנה כבר חלפה, שנה חלפה, וגם שנתיים חלפו... ושום כלום, אין שום תזוזה בנושא שעליו התפללתי מעומק לבי".

אתה חושב שמהו זז באמונה שלי? הוא שואג לעברי, "אה? תגיד! מה אתה אומר, אם חשבתי שהתפילה שלי לא התקבלה מה זה אומר? שהוויתור כבר לא כזה חשוב לפני

אדון כל? האם זה אומר שהוויתור שלי לא היה כזה גדול? זאת לא הייתה שעת רצון, אותה שעה שבה בלעתי את הדמעות וניערתי את הראש כדי לשכוח ולסלוח? בטח שכן! זאת הייתה שעת רצון, והקב"ה בוודאי שמע את תפילתי, והקשיב לה כמו כל תפילה של יהודי, ואולי גם יותר כי זאת עת רצון. אני בטוח שהוויתור שלי עשה רעש גדול בשמים, ובכל זאת הבקשה שלי לא התקבלה. "למה? כי הקב"ה לא עובד אצלנו! כי החיים הם לא 'תוכנית כבקשתך', וזה מה שחשוב לי להגיד, כי הקב"ה לפעמים משיב בשלילה על הבקשות שלנו, כי רק הוא יודע מה באמת טוב עבורנו, מה מגיע לנו ואיפה אנחנו אוחזים במאזן של החיובי מול השלילי".

חס וחלילה! זה לא עובד ככה. אנחנו עבדי ה' ואנחנו צריכים לעשות את רצונו. הייתי צריך לסלוח לאותו מוכר עצבני, כי זה התפקיד שלי. לסלוח, למחול, לא לנקום ולא לנטור, לאהוב כל יהודי גם אם חטא כנגדי. אני עשיתי את התפקיד שלי, והקב"ה עושה כטוב בעיניו". וחץ מזה, הוא מוסיף, אולי קיבלתי מתנה ענקית אחרת מהקב"ה, שאני אפילו לא מודע לכך... לא הכל מספרים לנו. אמנם ביקשתי משהו אחד, אבל נסתרים דרכי שמים...

השיפוצניק [מתוך לקראת שבת מלכתא-הרב אשר קובלסקי]

מדמויות ההוד בירושלים של מעלה, היה הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל. דמות מופת רחמימית של צדיק נשגב, שעסק במסירות נפש בקירוב יהודים לאביהם שבשמים ובמעשי חסד נאצלים, שאת רובם עשה הרחק מעין רואים. הוא נהג לקרב יהודים קשי יום, לדאוג לכל מחסורם, להרעיף עליהם טללי עידוד ונוחם, ולסייע להם להתפרנס במלאכה המתאימה להם.

אחד מאותם יהודים שקירב, הפך ל'קבלן השיפוצים' האישי שלו. למען הסר ספק, רבי אשר לא נזקק לשיפוצניק תמידי, ביתו היה חף מכל גינון של שיפוך או הדר... תפקידו של השיפוצניק היה לגשת לבתי אלמנות ונזקקים, לתקן את הדרוש תיקון, לצבוע, לסייד, להתקין, להחליף ולחדש. אחת לשבוע, ביום ששי לפני חצות, היה מגיע השיפוצניק ליטול את שכר עבודתו ועבודת הפועלים הערבים בגין עמלם באותו שבוע, שאם לא כן - הרי זו בחינת סכנת נפשות ממש מהפועלים...

ויהי באחד מימי השישי, עלה השיפוצניק לביתו של רבי אשר, ערך עמו את החשבון, והנה, הסתבר שעלות השבוע החולף היתה גבוהה מהרגיל. רבי אשר חיטט בכיסו, אך לא מצא בו אלא כמה מאות דולרים בודדים, הרחק הרחק מעשרות אלפי השקלים הנדרשים. רבי אשר מחפש גם בארונות, במגירות ובכל פינה נסתרת, ועם כל חיפוש שהסתיים באכזבה - השיפוצניק שלצידו הלך ונלחץ. היטב הבין כי הוא חייב מיד את הכסף, לבל יאונה לו רע מהפועלים הערבים הממתנים... הדקות מוסיפות וחולפות, רבי אשר מחייך את חיוכו הטוב, ומתחיל לדבר דברי אמונה וביטחון. "הלא בורא עולם יודע היטב כי אני זקוק לכסף הזה" - הוא מסביר לשיפוצניק במאור פנים, "ואין לו כל בעיה לשלוח לי את

הכסף כאן ועכשיו. כל שעלינו לעשות הוא להתחזק באמונה ובביטחון בבורא הכל יכול, ותיכף נראה כי הסכום החסר יבוא גם יבוא...". השיפוצניק מתעודד קמעא, אך הזמן מוסיף לחלוף, וכסף אין. רבי אשר מסרב להילחץ, אף עננה קלה של דאגה לא נראית על פניו המאירות. "אין עוד מלבדו, אפס זולתו!" – הוא קורא בהתרגשות, "בורא עולם בוודאי רוצה שיגיעו עשרות האלפים הדרושים לנו!" – הוא קובע בביטחון ובאמונה, "ולכן בוודאי ישלח אותם. עלינו רק לבטוח בו ולהאמין בישועתו.!"

חלפו כחמישים דקות, שעת חצות התקרבה, ולפתע - נקישה בדלת. בפתח עמד יהודי נשוא פנים מבני ברק, ממקורביו של רבי אשר, ומיד בכניסתו הוא מוציא מחיקו מעטפה תפוחה ובה עשרות אלפי שקלים, אותם הוא מושיט לרבי אשר. "גביר פלוני מבני ברק שלח זאת אל הרבי, "אומר המקורב, "באתי במיוחד מבני ברק להביא את הכסף. ... עיניו של רבי אשר נרגשות, שוב ראה כי ישועת ה' כהרף עין, הוא סמך על בורא עולם - ובורא עולם אכן שלח את הכסף. הוא סופר את הסכום, מוסיף את כמה מאות הדולרים שהיו בידו קודם לכן, והנה - זהו הסכום המדויק הדרוש לתשלום עבור השיפוצים השבוע, שקל לא יותר ושקל לא פחות!. רבי אשר נפעם, ומושיט את צרור הכסף התפוח לידי השיפוצניק, שממהר לצאת ולשלם לפועליו. ואז פונה רבי אשר למקורבו ושואל, "אמור לי בבקשה, מה טעם באת דווקא בשעה לא שגרתית זו, ובנסיעה מיוחדת מבני ברק? האם אותו גביר ביקש להעביר את הכסף דווקא היום, דווקא עכשיו?". "לא ולא!" - משיב המקורב ומספר כי פגש את אותו גביר כבר בליל אמש, והלה העניק לו את הסכום וביקש שיעבירו לרבי אשר. "חשבתי לעצמי", הוא מוסיף ומספר, "שהרי ממילא אני עולה לירושלים בשבוע הבא, אעביר אז את הכסף. ולפתע, היום, פתאום תקפוני נקיפות מצפון קטנות. אולי סכום כה גדול יכול לסייע בדחיפות, למה לעכב את העברתו בכמה ימים? ולפיכך, ולמרות המאמץ המיוחד הכרוך בכך, גמרתי אומר לעלות לירושלים במיוחד ולמסור את הכסף כאן ועכשיו!". רבי אשר מקשיב וחיוכו מתרחב, ואז הוא שואל: "אולי תוכל לשער, מתי בדיוק התעורר בך הספק, שאולי כדאי להזדרז ולהעביר את הכסף מיד?". רבי אשר שם אוזניו כאפרכסת, הנה מגיעה הנקודה... "לפני כחמישים דקות!" - משיב המקורב ואומר, "ממש מספר דקות לפני שיצאתי. חשבתי על זה ומיד יצאתי לדרך שלוקחת כחמישים דקות נסיעה". "לא יאומן!" - רבי אשר נרגש עד עמקי נשמתו, "הלא בדיוק לפני חמישים דקות הבנתי שחסר לי בדיוק את הסכום הזה כדי לשלם לפועלים. יכולתי לדאוג ולהילחץ, אך מתברר שזה היה פשוט מיותר ולא מועיל... להיפך, ברגע שהתחלנו להתחזק בביטחון בבורא עולם ולעסוק בדיבורי אמונה והישענות על אבא שבשמים - באותו רגע נפתח שער הישועה והתעורר בך הרצון לקום ולנסוע לירושלים.!"

סיפור נפלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מאיר לנגד עינינו עד כמה גדול כוחה של מידת הביטחון. הנה כי כן, בכל עת של לחץ ודאגה, נראה לנגד עינינו את המעטפה תפוחת המזומנים היוצאת לדרך מבני ברק לירושלים באופן כה לא צפוי ובמאמץ כה גדול, רק כי יהודי התחזק בביטחון שה' ישלח לו את הישועה - ואז ה' באמת שלח לו את ישועתו.!

לא לצאת מהעיר בערב שבת (גל' קבלת שבת)

בעבר הלא רחוק, לפני כמאה שנה, היה קיים יישוב יהודי מפואר בחברון עיה"ק, סמוך למערת המכפלה. גרו שם יהודים יראי שמיים, שבכל עת היו שופכים את צקון ליבם בפני האבות הקדושים, ע"מ שיבקשו רחמים מלפני כיסא הכבוד.

הסיפור אירע בשנת תרפ"ט, לפני 93 שנה. מנחם, מספר הסיפור, היה אז ילד קטן והתגורר בירושלים. דודו - אח של אביו - היה מראשי הקהילה היהודית בחברון, בה התגורר. וכך סיפר מנחם: יום אחד נערכה חתונה משפחתית בירושלים, ודודי ר' יוסף, הגיע במיוחד מחברון להשתתף בה. החתונה נערכה ביום חמישי בערב והסתיימה קרוב לחצות לילה. היות שהשעה הייתה מאוחרת, נשאר הדוד ללון בביתנו בירושלים, כשבכוונתו לחזור לשבת בחברון.

באותם ימים, לא היו שיירות מצויות בין ירושלים לחברון. בכדי להגיע מירושלים לחברון, היו צריכים להשתמש בשירותיו של אוטובוס ערבי, שתחנת המוצא שלו הייתה בשער שכם אשר בעיר העתיקה בירושלים. באותם ימים היהודים התהלכו בחופשיות באזורים בהם התגוררו ערבים, והיו נעזרים בהם. שני אוטובוסים בלבד היו יוצאים ביום שישי מירושלים לחברון: אחד לפני הצהריים והשני בשעות אחר הצהריים.

הדוד יוסף הגיע לתחנה כחצי שעה לפני המועד הנקוב, כשבכוונתו לנסוע באוטובוס של לפני הצהריים. הוא המתין בתחנה זמן רב, אך האוטובוס בושש לבוא. בירור קצר העלה כי בשל בעיה טכנית, ייצא באותו יום רק האוטובוס השני של אחר הצהריים. כששמע זאת ר' יוסף הצטער מאד והיה אובד עצות. מאז ומתמיד נהג שלא לצאת לנסיעה מחוץ לעיר ביום שישי בשעות אחר הצהריים, והוא לא רצה לשנות ממנהגו, על אף שזה היה בקיץ, כשימי שישי ארוכים דיים. הוא ראה בכך ניסיון מהשמיים, והחליט לשמור על מנהגו. בלית ברירה הוא חזר על עקבותיו. קיבלנו אותו בשמחה לשבת, אך הוא דאג לבני ביתו שבוודאי מחכים לו ודואגים לשלומם.

באותם ימים עדיין לא היה טלפון בבתיים, אך ר' יוסף ניגש שוב לתחנה שבשער שכם, וביקש מיהודי אחד שנסע לחברון, שיודיע לבני משפחתו שבנסיבות שאינן תלויות בו הוא שובת בירושלים. באותו יום שישי, בצהרי היום, נערכת תיפלתם של המוסלמים במסגד 'אל אקצה' הסמוך להר הבית. השייח' הערבי שנאם בפניהם נאום רווי שנאה ושטנה, הסית את ההמונים נגד היהודים והלהיב אותם לצאת ל'ג'האד' (מלחמת "קודש" ביהודים) ולשפוך דם. ההמון המשולהב שסיים את התפלה - יצא בתהלוכה מאורגנת לכיוון שער שכם, כשבידיהם גרזנים, סכינים וכלים חדים מכל הבא ליד, ובאותה שעה הגיעו הרבה כלים לידיים שלהם... מטרתם הייתה לשפוך דם יהודי, רחמנא ליצלן. "איטבח אל יאהוד!", זעקו המוסלמים כשתאוות רצח ניכרת בעיני השטן שלהם. הם התקדמו לכיוון שכונת 'מאה שערים'. ראשוני היהודים שהבחינו בפורעים הפיצו במהירות את השמועה

המבהילה מפה לאוזן, והפחד היה נורא. הסוחרים מיהרו לנעול את חנויותיהם ולברוח כל עוד רוחם במ לבתיהם. הכל הסתגרו בבתים, הזיזו שולחנות וגררו רהיטים כבדים אל דלת הכניסה ע"מ לחסום את דרכם של הפורעים. אך בזה לא היה די. היה צורך להתכונן גם למקרה שהפורעים יפרצו לבתים בכח. כלי נשק לא היו בידיהם ולכן הם אלתרו אמצעי הגנה מכל הבא ליד: הקצבים ומוכרי הדגים נטלו עימם את סכיניהם החדות, והיו שהכינו שמן רותח בתוספת מסמרים שיהיה ניתן לשפוך על הפורעים. הם התפללו שלא יצטרכו לזה. את המתח היה ניתן לחתוך בסכין .

ר' אייזיק היה אחד מתושביה הוותיקים של 'מאה שערים'. הוא היה נוהג תמיד לסיים מוקדם את ההכנות לשבת, ואת השעות שנותרו היה מנצל ללימוד ולאמירת 'שיר השירים'. באותו יום שישי, ישב וקרא 'שניים מקרא ואחד תרגום' כדרכו, בנחת ועם טעמי המקרא, כשהוא מעיין גם בפירוש רש"י. לפתע שמע את קול ההמון המוסת והבין לחרדתו את המצב. הוא נזכר כי בביתו יש 'מאויזער' - אקדח גרמני אוטומטי שהיה ברשותו מעת שערק מהצבא הפולני. אקדח זה היה נחשב למשוכלל מאוד במושגי הימים ההם. "אני חייב להציל את המצב", זעק במר נפשו. בני ביתו ניסו לעצור בעדו, אך לא הצליחו. הוא התחפש במהירות כדי שלא יכירוהו, נטל עמו את ה'מאויזער', יצא בריצה לשכונת 'מוסררה' ('מורשה' כיום, בגבולה ממוקם בין-היתר בנין עיריית ירושלים) הממוקמת בפאתי שכונת 'מאה שערים' על גבול 'שער שכם' והסתתר שם בתוך בניין.

"השם יהיה בעזרי", מלמלו שפתיו בל הרף. הוא טיפס לקומה השלישית בבניין, עמד ליד חלון צר בחדר המדרגות שהשקיף על פני הרחוב, וכצלף מומחה כיוון את נשקו לעבר התהלוכה המתקדמת והתחיל לירות צרורות של כדורים לעבר ההמון המשולהב. הוא הצליח בחסדי ה' לפגוע פגיעה מדויקת בשייח' המוסלמי, שהיה שונא יהודים מושבע ושלווה אישית את התהלוכה. הוא הצליח גם להרוג בזה אחר זה חמישה ערבים שצעדו ליד השייח', אשר צנחו תחתיהם מתבוססים בדמם, כן יאבדו כל אויביך ה'.

בהלה נוראה אחזה בהמוני המוסלמים, כאשר נוכחו בבעתה כיצד נהרגו הטובים שבחבריהם. הם החלו לזעוק בהיסטריה ונמלטו מהמקום כשהם חוששים לגורלם. תוך דקות ספורות התפזר ההמון לכל עבר, כשהוא אחוז בהלה. הסכנה האיומה שאיימה על יהודי 'מאה שערים' חלפה, והכל נשמו לרווחה. ר' אייזיק חזר לביתו כשהוא מודה לה' על שהצילם ממוות, ושסייע בידו למגר את הפורעים. רק לאחר שחלפה הסכנה החל ר' יוסף - שהיה עד להתרחשות הקשה - לערוך סדר במחשבותיו. הוא חשש שהשמועה על הפרעות הגיעו לחברון, ובביתו דואגים לשלומם, אך לא היה באפשרותו לשלוח מסר מרגיע שלמרות הכל הוא בחסד ה' בריא ושלים.

ביום ראשון, כשארז ר' יוסף את חפציו והתכונן לנסוע לחברון, הגיעו אליו השמועות הקשות על הטבח שערכו ערביי חברון ביישוב היהודי שם. באותה שבת, הגיעו הפורעים

המוסותים אל בתי היהודים , ובתאוות רצח רצחו בדם קר עשרות יהודים ופצעו עוד רבים נוספים. מאורעות דמים אלו נחרתו בתולדות עמנו בשם 'מאורעות תרפ"ט' והותירו רשמים קשים ועקובים מדם. התברר לר' יוסף ההמום, שהפורעים הערבים חיפשו אחריו במיוחד בשל מעמדו בקהילה היהודית שם.

"איפה יוסוף?! הם שאגו בטירוף של שנאה מתוך רצון להתנקם בו. הם חיפשו אותו בכל האזור אך לגודל הנס הם לא מצאו אותו. לו היה חוזר לביתו סביר להניח שהפורעים היו קורעים אותו לגזרים, רח"ל. כששמע על כך ר' יוסף הוכה בתדהמה. מצד אחד התקשה לעכל את הבשורה המרה על עשרות מכריו, ידידיו ושכניו היקרים שנרצחו באכזריות כה רבה, הי"ד. אך מצד שני לא יכול היה להתעלם מהנס הגלוי שאירע לו ובפנים שטופות דמע הודה לקדוש-ברוך - הוא על ששפר עליו גורלו, וחיינו ניצלו באורח כה מופלא.

כל זה היה בזכות שהקפיד על מנהגו שלא לצאת מהעיר בערב שבת בשעות אחר הצהריים. נשתדל גם אנו לאמץ לעצמינו מנהג זה, ובמיוחד בימי שישי הקצרים.

סיפורה של קבצנית

מדוע לא נפרדה לשלום? האם התביישה?
שוש גרינברג

כשעמדתי ברמזור השבוע, עצרה לידי מכונית עם שני חיילים וחיילת. קבצן עבר בין המכוניות וביקש צדקה. הוצאתי מטבע ונתתי לו; החיילים והחיילת לעגו לו.

בדרך-כלל אינני נוהגת לשוחח עם אנשים זרים בצומת – אני פשוט מפחדת... - אך הפעם לא הצלחתי להתאפק. אמרתי להם שגם הקבצן הזה היה פעם בן תשע-עשרה. גם לו היו חלומות לכבוש את העולם, ואף אחד לא יודע מה יקרה לו בעוד עשרים שנה.

הרמזור התחלף ועמו המחשבות... נזכרתי באותה קבצנית שהכרתי לפני ארבע-עשרה שנה.

חמש שנים היא ישבה באותה הפינה. מלוכלכת, שיער מדובלל שלא ראה מקלחת זמן רב, בגדים בלויים שידעו ימים טובים יותר וריח רע שנדף דרך קבע. עיניה היו חלולות וחסרות מבע: לא עצובות, לא שמחות. לעתים היה נדמה שהיא רואה דרך האנשים ולא את האנשים, שהיא רואה את כולם ואיש לא רואה אותה.

היא ישבה על שרפרף ובידיה קופסת שימורים חלודה, מרשרשת ומקשקשת בתקווה שמטבע נוספת תיזרק אל הקופסה. היו שהתעלמו ממנה, הרגישו לא בנוח; אחרים זרקו לה מטבע.

ההיכרות שלי עמה החלה כאשר היא נכנסה לחנות לצילום בה עבדתי. חייכתי אליה ושאלתי במה אוכל לעזור.

היא לא השיבה, אך עובדת וותיקה שעמדה לצידי אמרה "היא באה להחליף את הכסף הקטן בכסף גדול. היא קבצנית." נבוכתי מעט מאמירתה, אך הקבצנית נותרה עם פנים חתומות כאילו לא היה מדובר בה.

היא העניקה לה שקית מלאה במטבעות, ואני, כהוראתה של העובדת הוותיקה, הענקתי לה שטרות.

"היא לא מדברת?" שאלתי את הוותיקה כשיצאה מהחנות. "לא יודעת", היא השיבה.

ללא קול. ללא מבע.

חלף שבוע והיא נכנסה שוב. "מה שלומך?" חייכתי אליה. היא נעצה בי מבט נטול מבע וללא אומר ודברים הושיטה לי את שקית המטבעות. הענקתי לה את השטרות, חייכתי שוב ואמרתי לה שהיא ממש מצילה אותי עם הכסף הקטן – בזכותה לא חסר לי עודף. היא לקחה את השקית ויצאה מהחנות.

כשלקוחה נכנסה והעירה על ריח לא טוב בחנות, חשבתי לעצמי: אין ספק שהיא לא התרחצה זמן רב...

בשבועות הראשונים ראיתי אותה רק לקראת סוף המשמרת הראשונה. הוותיקה אמרה שהיא תמיד מגיעה באותו היום ובאותה השעה.

אחר הצהריים אחד הגעתי למשמרת שניה וראיתי אותה עומדת מעברו השני של הכביש, מול החנות, כשהיא מסתכלת לעברי. כשראתה שנכנסתי לחנות, נכנסה אף היא והושיטה לי את השקית. הריטואל חזר על עצמו, הכסף הקטן הוחלף בכסף הגדול. הושטתי לה את השקית אבל הפעם היא לא הלכה. היא המשיכה לעמוד מולי כשהיא מסתכלת עלי באותו מבט חסר מבע. חשתי לא בנוח וקצת נבוכה, וכדי לשבור את השתיקה שלה אמרתי שהטבעת שלה יפה. נשמעתי לעצמי די מטופשת אך זה היה הדבר היחיד שעלה במחשבתי באותו הרגע.

והיא בשלה. שותקת.

אני מודה שחשתי הקלה כשעזבה.

יום אחד כשהגעתי בבוקר לחנות, הוותיקה אמרה לי שהקבצנית שאלה בסימני ידיים מתי אני אמורה לבוא. "עד שהבנתי מה היא רוצה", רטנה. "מה היא רוצה?" תמהתי. "כנראה שמצאת חן בעיניה. היא לא נתנה לאף אחד להחליף לה את המטבעות."

תוך שאנו משוחחות היא נכנסה והושיטה לי את השקית.

”מה שלומך?” שאלתי. והיא השיבה. היא פתחה את הפה. היא אמרה ”ברוך השם, בסדר”, ונדמה לי שהיא אפילו חייכה.

יום אחד הקבצנית נכנסה באמצע הפסקת האוכל שלי, כשישבתתי בפינת הקפה בחנות. היו שם שני שולחנות עגולים עם כסאות, לרווחת הלקוחות הממתינים לפיתוח התמונות.

היא סרקה במבטה את החנות, כאילו מחפשת משהו. קמתי לקראתה, חייכתי, גם היא חייכה. הושיטה את השקית, החלפתי את המטבעות בשטרות...

תוך כדי נזכרתי בדברי הרבנית בשיעור מליל אמש על אהבת ישראל. שאהבת ישראל אמיתית היא כלפי מי שקשה לנו אתו. שלפעמים אנחנו צריכים לצאת מגדרנו, לעשות ההיפך ממה שנוח לנו.

חשבתי לעצמי כמה קל לאהוב את הנקי והאסתטי, את השפוי והמנומס, את מה שנראה בעינינו נורמטיבי.

כמה קל לנו לאהוב את מי שנוח לנו בחברתו ואת מי שמסכים לדעותינו.

כמה קל לנו לאהוב את המוכר.

כמה קל לנו לאהוב את מי שמעצים אותנו, שלהיות בקרבתו זו גאווה.

כמה קל לנו לאהוב את הנוחות של עצמנו.

כמה בקלות אנחנו מפחדים מה יגידו עלינו.

כמה בקלות אנחנו שופטים את האחר לפי מראהו.

כמה בקלות אנחנו נותנים לחיצוניות לנהל אותנו.

כמה בקלות אנחנו מחשיבים את עצמנו מול כל מי שהחברה קבעה שהוא לא נחשב.

כמה קל לחייך מעבר למחיצה, מעבר לדלפק לאישה מסריחה ודוחה.

כמה קל להיות נחמד מרחוק.

נשמתי עמוק והזמנתי אותה לשבת איתי בפינת הקפה. חתכתי חצי מהכריך שלי והושטתי לה. ביד מהססת היא לקחה את חצי הכריך והתיישרה מולי.

סעדנו יחד את ארוחת הצהריים.

אני מודה שזה היה לי קשה. אני מודה שהרגשתי מאד נבוכה מהמבטים של שאר העובדים של הלקוחות.

אני מודה שבקושי הצלחתי לבלוע את האוכל.

זו הייתה הפעם הראשונה שראיתי אותה מקרוב. פניה נראו יפות.

זו הייתה הפעם הראשונה ששמעתי את קולה. סיפרה לי בקול שקט וכמעט בלתי נשמע שהיא חיה עם אמה החולה. שהיא 5 שנים יושבת באותה הפינה.

מאז, בכל פעם כשהגיעה, יצאתי להפסקה שלי.

סיפרה לי על מי שהיה אהבת נעוריה שנהרג במבצע צבאי. על המשבר הגדול. עזבה את העבודה, הוציאה את כל חסכוניותיה ונדדה בעולם. חזרה לארץ חסרת כל ועם עצב גדול. הוריה ניצולי שואה. אביה נפטר כבר ואמה חולה.

התחילה לבוא יום יום לחנות וביליתי אתה את ההפסקה שלי.

היא ריתקה אותי. סקרנה אותי. רציתי להבין איך אישה צעירה, משכילה חכמה ונחמדה מגיעה למצב כזה.

בהתחלה כשישבה מולי היא נראתה לי כמו ילדה קטנה ואבודה. זזה על הכסא בחוסר נוחות.

היא מייעטה לדבר. ענתה על שאלותיי בכן ולא. סיפרתי לה על עצמי. לעתים הרגשתי שאני מדברת לעצמי.

אבל לאט לאט, כולנו שמנו לב שמהו משתנה בה.

התחילה לומר שלום לשאר העובדים. כבר לא הסריחה.

לפעמים גם שאר העובדים היו מצטרפים אלינו בהפסקה. היא הייתה יושבת ושותקת, אבל נראה היה שנעים לה להיות בחברת אנשים.

אפילו הוותיקה התחילה לחייך אליה.

לאט לאט הכרתי אישה עם עולם פנימי עשיר. עם ידע. אישה משכילה.

מצאנו שפה משותפת. הכירה את הספרים שקראתי, את המוסיקה שאהבתי.

עברו כמה חודשים. יום אחד הגיעה לחנות עם בגדים נקיים, מסורקת, רחוצה.

כמעט ולא זיהיתי אותה.

היא הושיטה לי את שקית המטבעות. החלפתי לה "כסף קטן" ב"גדול".

היא לא יכלה לשבת איתי לארוחת הצהריים המשותפת. "אני ממהרת" אמרה.

למחרת כשהגעתי, העובדת הוותיקה אמרה לי שהקבצנית הייתה והשאירה לי שקית קטנה.

פתחתי את השקית. הטבעת הייתה שם.

היא לא שבה לחנות. לא במשמרת בוקר ולא במשמרת ערב.

אחרי כמה ימים כשלא הגיעה, הלכתי לפינת הרחוב, הפינה בה ישבה 5 שנים.

היא לא הייתה שם. גם השרפרף לא היה שם. נעלמה.

לפעמים אני תוהה מה עלה בגורלה. למה היא לא נפרדה לשלום? האם התביישה?

אבל מה שבטוח שיותר משאני עשיתי עמה חסד, היא עשתה עמי חסד.

בזכותה למדתי להסתכל לתוך הקנקן ולא רק לדקלם אותו.

בזכותה למדתי לאהוב ולחבק גם את האחר.

בזכותה למדתי לכבד את השונה.

בזכותה למדתי שהחיים שלנו שבירים ומה שיש לנו היום לא בטוח שיהיה מחר.

וכמה חשוב להודות לה' על כל הטוב שהוא משפיע עלינו.

כמו שאימא שלי תמיד אומרת: "תהינו ממה שיש כי ממה שאין אי אפשר ליהנות".